

למה העברת מערכת התכנון למשרד האוצר יכולה להיות דווקא בשורה טובה?

לדברי פרופ' רחל אלטרמן מהטכניון צפויה העברת מינהל התכנון למשרד האוצר, שאישרה אתמול הכנסת, דווקא להיטיב עם מערכת התכנון ■ באופוזיציה תוקפים: "מערכת התכנון עברה לעולם שמסתכל על הכל דרך פריזמה אחת – רווחים"

נמרוד בוסו | 14.07.2015 11:57

אישורה של הכנסת שהתקבל אמש (ב'), להעברת סמכויות התכנון למשרד האוצר, מעורר תגובות לכאן ולכאן. בעוד שעד עתה נתנו בעיקר מתנגדי המהלך את הטון בזירה הציבורית, טוענת פרופ' רחל אלטרמן מהטכניון ראש המעבדה למחקר השוואתי בתכנון, משפט ומקרקעין וחוקרת בכירה במוסד שמואל נאמן, כי מבחינתה מדובר במהלך מבורך:

"זו פעם ראשונה מאז קום המדינה שמינהל התיכנון הופך להיות כה מבוקש על ידי שרים - עדות לחשיבותו הגדולה למשק ולחברה. נכון להיום, המיקום של מינהל התכנון ביחד עם מינהל האוכלוסין הוא מיקום קצת מוזר, ומתאים לימי הקולוניאליזם הבריטי. קשה לומר שמערכת התכנון הישראלית בעיקר במישור המחוזי והמקומי זו תפארת כזו גדולה. למערכת התכנון יש לה כברת דרך ללכת כדי לתפקד היטב – בעיקר מבחינת משכי הזמן לאישור תוכניות והיתרים שהוא בלתי סבירים באופן קיצוני בהשוואה למדינות מערב אחרות".

לכן לטענת אלטרמן, "המעבר המוצע לאחריותו של שר האוצר במקום שר הפנים הוא מהלך טוב שעשוי לתת למינהל התכנון יותר בולטות והשפעה. אמנם, קירבה למשרד האוצר עשויה לחזק במעט את השיקולים הכלכליים, בעיקר בעת הבדיקה המקצועית של תוכניות לפני הגשתן למוסדות התכנון, אך ההזרה הרבות ששומעים לאחרונה כאילו שיקולי התכנון יקבלו הטייה קיצונית הן מוגזמות. מוסדות התכנון ימשיכו לפעול על פי אותו חוק התכנון והבנייה.

"יש להניח שהזרעות המקצועיות שהתפתחו היטב במשך השנים במשרד הפנים במישור הארצי והמחוזי, ימשיכו לפעול ואף יחוזקו בכוח אדם מיקצועי נוסף. המעבר יכול להוות גם הזדמנות. משרד האוצר הוא מקור המימון של כל דבר במדינה ובשימוש נבון יכול המשרד לתת מזרז לפחות לכחצי מהבעיות של מערכת התכנון והבנייה.

"אני מקווה שבאימוץ מינהל התכנון יעשה המשרד לפחות אחד מבין שני המהלכים הנחוצים על-מנת לרפא את מערכת התכנון והבנייה: חיזוק הזרוע המקצועית ברשויות המקומיות, וביזור משמעותי של הסמכויות למישור המקומי. לפחות אחד מהשינויים תלוי בידי האוצר וכרוך רק בתקציב למימון תקנים. כיום אפילו בערירות בגודל בינוני ואף מעבר לכך – להוציא עיר כמו תל אביב – הגוף המקצועי האמור לייעץ לוועדות התכנון מונה בקושי 3-4 אנשי מקצוע, כדי להידמות לארצות אחרות, ולתת גם משקל לחוות הדעת המקצועיות נחוץ רק מימון".

את חברי הכנסת באופוזיציה, טיעוניה של אלטרמן אינם משכנעים. בעקבות אישור העברת הסמכויות אמש, ברוב של 51 תומכים מול 45 מתנגדים, אמרה ח"כ תמר זנדברג כי "מדובר בהחלטה עקומה שלא תקדם ולא תייעל אלא רק תתקע ותעכב את עבודת הממשלה. באבחת הצבעה אחת משנים

סדרי עולם ומוותרים על ידע שנצבר במשרדים במשך שנים".
ואילו ח"כ דב חנין, יו"ר השדולה הסביבתית-חברתית בכנסת, אמר כי "יש הרבה מה לתקן במערכת התכנון, יש בירוקרטיה מיותרת, יש אטימות לקבוצות אזרחים, חוסר התייחסות לצרכים של הפריפריות ושל האוכלוסיה הערבית. אבל אסור להרוס אותה. וזה מה שהממשלה מקדמת כאן היום. פעם אחר פעם, כביכול כדי לבנות דירות, הורסים את מערכת התכנון ע"י מנגנונים עוקפי תכנון. יש כבר אנרכיה של מוסדות עוקפי מוסדות".

עוד לדבריו, "לא מדובר כאן במהלך טכני אלא במעבר של מערכת התכנון לעולם אחר לגמרי, שמסתכל על הכל דרך פריזמה אחת ויחידה - של רווחים ואינטרסים כלכליים. כך ילכו לאיבוד שיקולי הסביבה הבריאות, איכות החיים, כך יפגעו זכויות הציבור הדמוקרטיות להתנגד ולהביע דעה, כך יפגע הקשר הנדרש כל כך בין מערכת התכנון לרשויות המקומיות, לעיריות, גופים שחייבים לעבוד יחד".